

vist *sarzell* o, a vegades, una pallissa d'ovella», Eiximenis (*Terç*, NCl. vi, 55). En StVicentF es troben ja, conjuntament, la forma pura fonètica, i la variant anàloga *sargil*: «devallà del cel e vestí s de sac de *sarzell*» junt amb «un gros drap a *sargil*» (Schib, *Voc*).

Després es consuma el canvi de *sarzell* en *sargil*, segurament quan ja guanyava terreny en català la forma *sarja* d'influència francesa; ja n'hi hauria un cas en un doc. de 1203 segons l'InvLC: «tunicam novam de bono *sargilio*» De tota manera és la forma que admet la tradició lexicogràfica: «*sargil* de lana grossa: *sagum*», Busa-N. (E-VII-5); «roba grossera y mal texida o sayal o *sargil*: levi-densa», OPou (*ThPu*, 316) ---; «l'una porta vestit d'or, - l'altra de seda, / y yo, pobreta de mi! - de *sargil* negre» en l'antiga i bella cançó del Príncep Mariner (A, reco. al Penedès; un *d'estamenya* en la versió B, que és publicada per MilàF en el seu primer *Romllo* de 1853, n° 3, en d'altres: «pobreta de mi, só marinera»).

DERIV: *Sargiler* («lo qui obra *sargil* sagarius», Busa-N.); *ensargilar*.

Es versemblant que també sigui derivat de SARICA, o d'alguna de les seves variants, un hapax *saliguera* per a un filat de caçar ocells: «se n'entrà en la sgleya, mas no --- per oyr lo divinal offici --- mas per tirar la *saliguera*, per sò com --- aquí, de cascuna part de la nostra ciutat, concorren jóvens assau bells e gentils --- e en aquells à fet ella un agranayll, axí com fan los paradors per parar als coloms», en el *Corbatxo* de NFranch, fi S. xiv (BDLC xvii, 110); que no és un bertrol per a pescar, ho mostra el mateix context cat. (*coloms*, *agranall*, *tirar*) i el fet de traduir *auolo* de l'original bocaccesc, que significa allò, per tant no pensem en res de vímetis ni a derivar de *sàlic* o SALIX, com diu *AlcM*

En canvi no ensopeguem amb cap dificultat fonètica si partim d'un *SERICARIA/SAR-, amb una inevitable dissimilació de la -R-, i de fer pertot surten per a tals filats derivats de 'seda' o de fils SEDENYS, com el fr. *sannée* 'filat per agafar aloses' (de SAETA segons REW₃, s v.), cast. *sedal* o el nostre sinònim *sendera* (inseparable de *sendal*), que justament és un filat que hom tira per agafar la presa. V. més sobre això a la nota sobre *sendera* (SENDA)

1 El mot s'estengué vastament a moltes llengües: *sraka* apareix en textos eslavons, *saricã* en romanès, on és «sayon, manteau à longs poils», per a la á del qual Guiglea-Sădeanu pensen en un encreuament amb *săsmã* 'coberta grossera, ordinària' («scoartã groasă, covor ordinar»), el qual fóra manlleu del gr. *ξάσμα* 'llana pentinada'; hi ha també allà un *çergã*, però segons ells és un mot recent manllevat del turc *çerçi* o *çerğa* 'tenda (de camp etc) petita' («cort mic»); *Rev de Fil. Rom și Germanicã* VII, 135. Hi ha hagut un murc. *azarja* «trama o capillejo de seda» (que GSoriano no coneix més que a través d'una història murciana de 1872), però és evidentment una adaptació del gallicisme català. Pot ser més antic el cast. AZARJA [1620] id. alteració del ll. SERICA, també usat en cat. *sarja* [Belv.], 'espècie

de torn per cabdellar seda', i que sembla provinent d'un àr. magrebí *sàrağa* o *sàrğa*

Sarjant, V. *servir* *Sarjat*, *sarjo*, V. *sarja* *Sarjoli*-*da*, V. *sajohida*

SARMAR, 'escollir' a Ponts (Montanyà, p. 212), cf. oc. ant. *assermar*, i cf. fr. ant. *acesmer*, it ant. *accismare* 'arreglar' (Dante, *Inf* xxviii, 37; *cesmare* en Guinizelli), veg. FEW I, 14; Sainéan, *Sources Indig.* I, 197. Quant a *sarmar* (Agramunt), variant d'*eixermar* ja n'hem parlat a ERM (III, 432a35).

SARMENT, del ll. SARMĒNTUM id., de **sarpmen-* derivat de *sarpere* 'porgar la vinya'. □ 1ª doc: mj. S XIII.

Llavors Guillem de Cervera ja l'usa en tots dos gèneres: «L'olivers e l *serments* / vòlgron mais retener / los dous fayts, planaments, / que senyoti' aver», i alhora: «hom poda la *sarment*, / per faire fruyt meylor / s'avia entendiment / ---» (*Proverbis*, 43a, 394a) Ja n'he citat un testimoni, de gènere equívoc, en Llull (*Blanq*, NCl I, 108 1), a FLASSADA

Com a fement es troba, i molt sovint, en català antic; amb aquest gènere, inequívoc, en recull el DAg dos passatges dels seus *Eximilis*, un de Roís de Corella, un de Fc Alegre, i «tenint los braços sobre lo vostre coll, e los vostres en lo seu, ligats com les *sarments* en los arbres», JoMartorell (Ag. II, 290) Així mateix: «de les *serments* a pendre per les vi<n>yes --- negú resclauser --- no gaus --- penre de vi<n>ya, ni d'altre loch, *excerments*» a. 1307; 1 «aqueixa pell faria a tornar al pellicer, que massa penja; en març deuria ésser estada podada aqueixa *sarment*, que la brocada li plora ...», BMetge (*Somni* iv, NCl I, 153 6); «la *sarment* amarga fa vi amargós», BOliver (*Excitatori*, p. 167); «tòria o *serment* viva' flagellum; *serments* mortes o tallades: *sarmentum*», OPou (*ThPu*, 63, 64).

MColom aplega (s v. *sar-* i *ser-*) 6 testimonis lullians de *sarment* en gènere clàrament femení (més 2 d'equívocs). aquells en el *Tractat d'Astronomia* i en el de Sc De 2 d'ells es dedueix que es tracta de *sarments* de parra enfiladisses («ha indústria --- la *serment* en ligar-se en los rams dels arbres en los quals puja»); d'una altre, deduïm que és d'una planta grossa que creix vora un riu o vora mar (Sc III, 275).

En altres d'antics veïem el masculí: «Lo *sarment* ha vida dementre és en lo cep, e no plus: axí nosaltres, tant quant estam en lo cep, per fe e obediència, fem fruyt de bones obres», StVicentF (*Serm* II, 185.33). JRoig se serveix del mot en tots dos gèneres, segons com li demana el vers, però només un cop el fa masculí evident: «*sarments* elets / hi més Déu nets, / portant dolçor / a la liquor / dels seus rahims»; «los ceps molt vells, / pàmpols vermells, / la *sarment* groga / --- / la sinagoga / ---»; «Déu saludà / --- / ab la sabor, / suau olor / de tal canyella, / *sarment* novella, / de bàlsem planta / ---»; «*sarments* plantà, / no de rebusca, / de la labrusca / com Nohè pres / ---» (*Spill*, 13491, 13417, 11064, 13471).